روزه در مسیحیت ارتدوکس

روزه در مسیحیت ارتدوکس: فریضه است یا دعوت؟این سؤالی است که بسیاری از ما، به ویژه در آستانۀ روزۀ میلاد که از ماه نوامبر آغاز می شود و تا ۶ ژانویه، شب عید میلاد مسیح ادامه دارد، از خود می پرسیم:آیا ما مجبوریم روزه بگیریم؟ آیا در انجیل آمده که باید روزه بگیریم؟ و چرا کلیسای ارتدوکس این قدر بر روزه تأکید دارد، در حالی که بسیاری از کلیساهای پروتستان و حتی کاتولیک امروز کمتر به آن پایبندند؟
پاسخ کوتاه این است: روزه در ارتدوکس نه یک قانون خشک حقوقی است، و نه یک رسم اختیاری و بی اهمیت. روزه یک »داروی روحانی« است که مسیح خود آن را زندگی کرد، رسولان آن را نگاه داشتند، و کلیسا آن را به عنوان راهِ بازگشت انسان به سوی خدا حفظ کرده است.بیایید قدم به قدم، با کلام خدا پیش برویم.
آیا در کتاب مقدس »دستور« روزه آمده است؟

.۱عیسی هرگز نگفت: »اگر روزه گرفتید...« بلکه گفت: »وقتی روزه می گیرید...«»و هنگامی که روزه می گیرید، مانند ریاکاران عبوس مباشید... بلکه تو چون روزه می گیری، سر خود را تدهین کن و روی خود را بشوی.«متی ۶: ۱۶-۱۸این جملۀ مسیح بسیار مهم است. او روزه را امری بدیهی و مفروض در زندگی شاگردانش می دانست. سؤال او این نبود که آیا روزه می گیرید، بلکه چگونه روزه می گیرید.
و در جای دیگر، وقتی از او پرسیدند چرا شاگردان یحیی روزه می گیرند ولی شاگردان تو نه، پاسخ داد:
«آیا میهمانان عروسی می توانند تا وقتی که داماد با آنهاست ماتم بگیرند؟ اما روزهایی خواهد آمد که داماد از ایشان گرفته شود، آنگاه روزه خواهند گرفت.«متی ۹: ۱۵یعنی بعد از صعود مسیح، زمان روزۀ کلیسا فرا می رسد. ما اکنون در همان زمان هستیم: داماد به آسمان رفته و ما با روزه و انتظار، چشم به راه بازگشت او هستیم. روزۀ میلاد دقیقاً همین انتظار است؛ همان طور که قوم اسرائیل قرن ها در انتظار مسیح بودند، ما هم چهل روز در انتظار میلاد او روزه می گیریم.

.۲روزه در عهد عتیق: از آغاز خلقتروزه از عهد جدید شروع نشده است. اولین »روزه« در کتاب مقدس، در باغ عدن بود:»از همۀ درختان باغ آزادانه بخور، اما از درخت معرفت نیک و بد مخور.«پیدایش ۲: ۱۶-۱۷آدم و حوا قرار بود با اطاعت و پرهیز، انسانیت خود را حفظ کنند. وقتی این پرهیز شکسته شد، انسان سقوط کرد. پس روزه در الهیات ارتدوکس، بازگشت به همان پرهیزِ نخستین است. ما با پرهیز از غذا، یاد می گیریم که به جسم خود »نه« بگوییم تا به خدا »بله« بگوییم.
در ادامۀ عهد عتیق می بینیم:موسی چهل روز و چهل شب در کوه سینا روزه گرفت تا شریعت را دریافت کند:
«موسی چهل روز و چهل شب در آنجا با خداوند بود؛ نان نخورد و آب ننوشید.« خروج ۳۴: ۲۸ایلیای نبی چهل روز روزه گرفت تا به کوه حوریب برسد و صدای خدا را بشنود. ۱ پادشاهان ۱۹: ۸ داوود برای توبه روزه گرفت. ۲ سموئیل ۱۲: ۱۶نینواییان با روزه و توبه از هلاکت نجات یافتند. یونس ۳: ۵ و خداوند از زبان اشعیا، روزۀ حقیقی را تعریف می کند، نه فقط نخوردن، بلکه شکستن زنجیرهای ظلم: »آیا روزه ای که من می پسندم این نیست که بندهای شرارت را بگشایید... نان خود را با گرسنه تقسیم کنید؟« اشعیا ۵۸: ۶-۷پس روزه در عهد عتیق هم عبادت بود، هم توبه بود، هم راه آماده شدن برای ملاقات با خدا.

.۳روزه در عهد جدید: خود مسیح روزه گرفتمهم ترین دلیل ما این است: خود خداوند ما عیسی مسیح روزه گرفت.»آنگاه عیسی به وسیلۀه روح به بیابان برده شد... و چهل روز و چهل شب روزه گرفت.«متی ۴: ۱-۲اگر مسیح که بی گناه بود و نیازی به توبه نداشت، چهل روز روزه گرفت، ما که پر از ضعف هستیم چقدر بیشتر به آن نیاز داریم؟ او با روزه، شیطان را شکست داد. او به ما نشان داد که انسان »نه تنها به نان، بلکه به هر کلمه ای که از دهان خدا صادر می شود« زنده است. متی ۴: ۴و کلیسای نخستین نیز دقیقاً همین راه را ادامه داد:»در حالی که ایشان خداوند را عبادت می کردند و روزه می گرفتند، روح القدس گفت...« اعمال رسولان ۱۳: ۲»و در هر کلیسا مشایخی برای ایشان تعیین کردند و با دعا و روزه، ایشان را به خداوند سپردند.« اعمال ۱۴: ۲۳پولس رسول می گوید:»بلکه جسم خود را می کوبم و آن را مطیع می سازم.« ۱ قرنتیان ۹: ۲۷این یعنی روزه، بخشی از زندگی رسولان بود، نه یک رسم یهودی که تمام شده باشد.

.۴پس چرا کلیسای ارتدوکس این قدر بر روزه تأکید دارد؟چون ارتدوکس ایمان را فقط »باور کردن« نمی داند، بلکه »زندگی کردن« می داند. در ارتدوکس ما به »تئوسیس« یعنی شبیه خدا شدن ایمان داریم. و بدن ما جدا از روح ما نیست. وقتی بدن را با روزه آرام می کنیم، روح آزادتر دعا می کند.پدران کلیسا می گویند:قدیس یوحنا کریسوستوم: »روزه داروی روح است. روزه بدن را لاغر نمی کند، بلکه گناه را لاغر می کند.«قدیس باسیلیوس کبیر: »روزه زادۀه بهشت است. روزه را در بهشت مقرر شد.«در ارتدوکس، روزه سه بال دارد که هرگز از هم جدا نمی شوند:
روزۀه غذا - پرهیز از گوشت، لبنیات، و در روزهای سخت تر 1.روغن و شرابروزۀه زبان و چشم - پرهیز از غیبت، خشم، داوری، و 2.تماشای بیهوده روزۀه قلب - افزایش دعا، صدقه، و آشتی با دیگران 3.اگر فقط غذا نخوریم ولی دلمان پر از خشم باشد، به قول قدیسان، ما روزۀه شیاطین را گرفته ایم، چون شیاطین هم هرگز غذا نمی خورند!

.۵چرا روزۀه میلاد؟ چرا از نوامبر تا ۶ ژانویه؟روزۀه میلاد، که در کلیسای ما، کلیسای ارتدوکس ایرانیان مریم مقدس، از ۱۵ نوامبر (بر اساس تقویم کلیسایی) آغاز می شود، یک سفر چهل روزه است.چرا چهل روز؟ چون عدد چهل در کتاب مقدس، عدد آماده سازی است: چهل روز طوفان نوح، چهل سال سرگردانی اسرائیل در بیابان، چهل روز روزۀه موسی و ایلیا، و چهل روز روزۀه مسیح.ما چهل روز خود را آماده می کنیم تا در شب کریسمس، مانند چوپانان و مجوسیان، به سوی آخور بیت لحم برویم و نوزاد عیسی را پرستش کنیم. ما با کم کردن غذای جسم، جای بیشتری در قلبمان برای مسیح باز می کنیم.این روزه، عزاداری نیست. برخلاف روزۀه بزرگ (لنت) که رنگ توبه دارد، روزۀه میلاد رنگ انتظار شادمانه دارد. ما در تاریکی زمستان، در انتظار نوری هستیم که قرار است بتابد: »نور حقیقی که هر انسانی را منور می سازد، به جهان می آمد.« یوحنا ۱: ۹

.۶پس چرا پروتستان ها و کاتولیک ها کمتر روزه می گیرند؟این سؤال مهمی است و باید با محبت پاسخ داد.کلیسای کاتولیک روزه را کاملاً کنار نگذاشته است. آنها هنوز چهارشنبۀه خاکستر و جمعۀه نیک را روزه می گیرند، اما در قرن های اخیر، قوانین روزه را بسیار سبک کردند. در سال ۱۹۶۶، پاپ پل ششم بسیاری از روزه های اجباری را به دعای شخصی و توبۀه درونی تبدیل کرد. هدفشان این بود که روزه از یک قانون بیرونی به یک تصمیم درونی تبدیل شود. اما نتیجه این شد که برای بسیاری، روزه عملاً فراموش شد.کلیساهای پروتستان بعد از اصلاحات در قرن شانزدهم، به این نتیجه رسیدند که نجات فقط با ایمان است، نه با اعمال. آنها ترسیدند که روزه به یک »عمل برای

خریدن بهشت« تبدیل شود. به همین دلیل، بسیاری از آنها روزه را به عنوان یک فریضۀ کلیسایی کنار گذاشتند و آن را به یک انتخاب کاملاً شخصی سپردند. آنها این آیه را ملاک قرار دادند: »کسی شما را در خوردن و نوشیدن... داوری نکند.« کولسیان ۲: ۱۶ ارتدوکس با هر دو دیدگاه موافق نیست، چون ما می گوییم: ایمان بدون عمل مرده است.
یعقوب ۲: ۲۶ما روزه نمی گیریم تا خدا را مجبور کنیم ما را دوست داشته باشد. ما روزه می گیریم چون او ما را دوست دارد و ما می خواهیم به او نزدیک تر شویم. روزه برای ما راه نجات نیست، بلکه راه زندگی با نجات دهنده است.کلیسای ارتدوکس تنها کلیسایی است که تقویم روزۀ رسولان را تقریباً دست نخورده حفظ کرده است: چهارشنبه ها و جمعه های سال، روزۀ بزرگ، روزۀ رسولان، روزۀ خواب مریم مقدس، و روزۀ میلاد. ما این را گنجینه می دانیم، نه بار.

.۷پس آیا روزه واجب است؟در ارتدوکس، ما از کلمۀ واجب«به معنای حقوقی و قانونی استفاده نمی کنیم. ما نمی گوییم اگر روزه نگیری، به جهنم می روی.ما می گوییم: روزه، نسخۀ پزشک روحانی است. اگر بیمار نسخه را نخورد، دکتر او را تنبیه نمی کند، اما بیمار خودش خوب نمی شود.
کشیش شما هرگز نمی خواهد شما را با روزه خسته کند. اگر بیماری، بارداری، ضعف جسمی، کار سنگین، یا شرایط خاص دارید، کلیسا با محبت و »اقتصاد« (تدبیر شبانی) روزه را برای شما سبک می کند. هدف، شکستن شما نیست، بلکه شفا دادن شماست.اما اگر سالم هستیم و توان داریم و باز هم روزه را بی اهمیت بدانیم، در واقع داریم می گوییم: »من به دارویی که مسیح و رسولان و پدران برای من تجویز کردند، نیازی ندارم.«
یک دعای کوتاه برای آغاز روزۀ میلادخداوندا عیسی مسیح، تو که برای ما چهل روز روزه گرفتی، به ما قوت بده که این چهل روز را نه با غرور و نه با غم، بلکه با
شادی و توبه بگذرانیم. شکم ما را از نان خالی کن، تا قلب ما را از نور خود پر کنی. بگذار در شب میلاد تو، ما هم مانند مجوسیان، با دست های خالی از دنیا، اما با قلبی پر از طلا و مر و کندر، به پای تو بیفتیم. آمین کلیسای ارتودوکس ایرانیان مریم مقدس

ترجمه و تهیه توسط پدر دانیال پطروسیان